

บทที่ 4

กระบวนการสร้างจิตอาสาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ธงชัย ศรีเมือง และภรสรัญ แก่นทอง

จิตอาสาทำให้ทุกคนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้ เป็นสังคมที่มีการให้และแบ่งปันซึ่งกันและกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ซึ่งการสร้างจิตอาสาที่จำเป็นต้องขับเคลื่อนทั้งระบบโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเสริมสร้างจิตอาสาให้กับเด็กในวัยเรียน เพราะจิตอาสาและจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างหนึ่งที่จะต้องปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง ดังสุภาษิตที่ว่า “ไม้อ่อนดัดง่ายไม้แก่ดัดยาก”

กระบวนการในการสร้างเสริมจิตอาสาให้กับคนในชุมชน มีแนวทางที่หลากหลายเพื่อให้คนในชุมชนเกิดความรู้และความเข้าใจที่สามารถนำออกมาใช้ได้ ทั้งในลักษณะของการมีจิตอาสาต่อตนเองและต่อผู้อื่นในชุมชน ซึ่งในการเสริมสร้างจิตอาสาให้กับผู้เรียนก็มีหลากหลายวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้และเรียนรู้ได้อย่างถูกธรรมเนียมคลองธรรม เพื่อไปสู่การมีพฤติกรรมในการช่วยเหลือและเป็นประโยชน์ต่อคนในชุมชนต่อไป

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตอาสา

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตอาสาสามารถทำได้ทุกช่วงวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยเด็กที่เป็นวัยแห่งการเรียนรู้ ผู้สอนคือหัวใจสำคัญในการปลูกฝังคุณลักษณะจิตอาสาที่สามารถพัฒนาพร้อมกัน สำหรับแนวทางการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องนำองค์ความรู้เชิงทฤษฎีมาปรับประยุกต์ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนในปัจจุบัน เริ่มจากตัวผู้สอนเองที่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและค่อย ๆ ขยายไปสู่การพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องพัฒนาให้ถึงระบบคิดของผู้เรียนมากกว่าการให้ทำกิจกรรมโดยปราศจากความคิด อย่างไรก็ตาม ต้องถือเป็นหลักการว่า การพัฒนาจิตอาสาสามารถสอดแทรกได้ในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การช่วยเหลือเพื่อนที่ทำการบ้านไม่ได้ ก็เป็นจิตอาสาชนิดหนึ่ง หรือการประหยัดน้ำ ไฟฟ้า หรือการจัดทำโครงการจิตอาสาที่ออกไปนอกโรงเรียนก็เป็นรูปแบบหนึ่งของจิตอาสาเท่านั้น แต่การเสริมสร้างจิตอาสาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนจะต้องเชื่อมโยงเข้ากับวิถีชีวิตของผู้เรียนในแต่ละชุมชนท้องถิ่น โดยมีแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตอาสา ได้แก่

1. การเป็นตัวอย่างที่ทางด้านจิตอาสาอย่างสม่ำเสมอ ตามทฤษฎีเซลล์กระจกเงา (mirror neuron theory) เมื่อผู้สอนแสดงพฤติกรรมใดๆ ออกมาอย่างสม่ำเสมอ แม้ไม่ต้องสอนโดยวาจา แต่เป็นการสอนโดยการกระทำ ผู้เรียนจะมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมนั้นด้วย การพัฒนาลักษณะนี้ เป็นการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยกระบวนการซึมซับ การสังเกต การเลียนแบบพฤติกรรม แต่ควรใช้ควบคู่กับการสะท้อนผลตนเอง (reflection) ในข้อ 5 ด้วย

2. การจัดการเรียนรู้ต้องผ่านกระบวนการการปฏิบัติ (action learning) โดยการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาตามความเหมาะสมด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องจัดทำเป็นโครงการเฉพาะกิจขึ้น แต่ควรบูรณาการไปในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ และที่สำคัญจะต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการปฏิบัติต่อเพื่อนและผู้สอน

3. การสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นการเรียนรู้จิตอาสา โดยทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกร่วม (empathy) ความเห็นอกเห็นใจ เอาใจผู้อื่นมาใส่ใจตนเอง เพื่อรับรู้ความรู้สึก และตอบสนองโดยการแสดงพฤติกรรมจิตอาสาอย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งภาษาพูดและภาษากาย

4. มุ่งเน้นการการเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนความคิดและมุมมอง (transformation of learning) ของผู้เรียน ทำให้เห็นว่าผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพที่จะช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมส่วนรวมได้ ไม่สำคัญว่าจะเรียนเก่ง สอบได้ คะแนนดีหรือไม่ การปรับเปลี่ยนความคิดและมุมมองดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียน เกิดการพัฒนาจิตอาสาอย่างยั่งยืน และต่อเนื่อง

5. การจัดการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนตนเอง (self - reflection) มุ่งให้เห็นความคิดและความรู้สึกของตนเองเมื่อได้ช่วยเหลือผู้อื่น หรือทำประโยชน์ต่อส่วนรวม รวมทั้งการกำหนดแนวทางสำหรับพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีจิตอาสาต่อไป

6. ผู้สอนต้องสร้างความเข้าใจให้ชัดเจนว่า การมีจิตอาสา นั้นจะต้องไม่เป็นการเบียดเบียนตนเองหรือบุคคลรอบข้าง มิฉะนั้นจะเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา สิ่งใดที่เกินกำลังที่เราจะทำได้คนเดียว ก็ต้องรู้จักสร้างแนวร่วม หรือเครือข่ายมาช่วยให้งานจิตอาสา นั้นสำเร็จ

แนวทางการสร้างจิตอาสา

การสร้างจิตอาสาเป็นความรับผิดชอบในตนเอง แม้ว่าจะได้รับการอบรมสั่งสอนถ้าใจตนเองไม่ยอมรับจิตอาสา ก็ไม่เกิด ฉะนั้นคำว่า "ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน" จึงมีความสำคัญส่วนหนึ่งในการสร้างจิตอาสา ถ้าตนเองไม่เห็นความสำคัญแล้วคงไม่มีใครบังคับได้ นอกจากใจของตนเองแล้ว แนวทางที่สำคัญในการจิตอาสายังมีอีกหลายประการ ถ้าปฏิบัติได้ก็จะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ได้แก่

1. สร้างวินัยในตนเอง ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตย รู้ถึงขอบเขตของสิทธิ เสรีภาพหน้าที่ ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม

2. ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม ตระหนักเสมอว่าตนเองคือส่วนหนึ่งของสังคมต้องมีความรับผิดชอบในการรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องของส่วนรวม ทั้งต่อประเทศชาติ และโลกใบนี้

3. ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม ให้ถือว่าเป็นปัญหาของตนเองเช่นกัน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา

4. ยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต เพราะหลักธรรมหรือคำสั่งสอนในทุกศาสนาที่นับถือ สอนให้คนทำความดีทั้งสิ้น ถ้าปฏิบัติได้จะทำให้ตนเองมีความสุข นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมด้วย ซึ่งทำให้เราสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

หลักการจัดกิจกรรมจิตอาสา

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ออกแบบกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะจิตอาสา ประกอบด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้แก่ผู้เรียนในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว สถาบันการศึกษา ชุมชน สังคมและประเทศชาติ
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามความถนัดและความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ขอบข่าย

1. เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมในลักษณะกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมอาสาพัฒนา หรือกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมโดยผู้เรียน
2. ดำเนินการด้วยตนเองในลักษณะอาสาสมัครเพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม และมีจิตสาธารณะ

ลักษณะกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

1. เป็นกิจกรรมที่ผู้ปฏิบัติกิจกรรม ปฏิบัติด้วยความสมัครใจ
2. เป็นกิจกรรมที่ทำเพื่อผู้อื่น / สังคม
3. เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนคิด / ออกแบบเอง

วิธีการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ต้องเน้นให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์กิจกรรม ร่วมสำรวจสภาพและปัญหา ร่วมวางแผนการจัดกิจกรรม ร่วมปฏิบัติกิจกรรม ร่วมสรุปและประเมินผลการจัดกิจกรรม และร่วมรายงานผลพร้อมทั้งเผยแพร่ผลการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ควรจัดให้ผู้เรียนดำเนินการตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ต้องการทำสาธารณประโยชน์

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ และจัดลำดับปัญหาตามความสำคัญ จำเป็นและเร่งด่วนจากมากไปหาน้อย

ขั้นตอนที่ 3 วางแผน ออกแบบกิจกรรม เขียนโครงการ และจัดทำปฏิทินการปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 4 ปฏิบัติกิจกรรมตามแผนที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลการจัดกิจกรรม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อถอดบทเรียนในประเด็นต่าง ๆ ประกอบด้วย ผลที่เกิดกับผู้ปฏิบัติกิจกรรมและผลที่เกิดแก่สังคมภายหลังจากการปฏิบัติกิจกรรม จากนั้นนำไปสรุปรายงานและเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การปฏิบัติกิจกรรม

แนวทางการวัดและประเมินจิตอาสา

แนวทางการประเมินจิตอาสาต้องใช้ในการประเมินตามสภาพจริงที่เป็นการประเมินพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนจากกระบวนการทำงานและจากผลงาน โดยใช้แหล่งข้อมูลและวิธีการอย่างหลากหลาย และมีความสอดคล้องกับบริบทของการเรียนการสอน โดยหลักการวัดและประเมินผลที่เสริมพลังตามสภาพจริงมี 4 ประการ ได้แก่

1. ใช้ผู้ประเมินที่หลากหลาย เช่น ผู้เรียน เพื่อน ผู้สอน ผู้เกี่ยวข้อง
2. ใช้วิธีและเครื่องมือวัดหลาย ๆ ชนิด เช่น การสังเกต การปฏิบัติ การทดสอบ การรายงานตนเอง
3. ประเมินหลาย ๆ ครั้งในแต่ละช่วงเวลาของการเรียนรู้ ได้แก่ ก่อนเรียน ระหว่างเรียน สิ้นสุด ติดตามผล
4. สะท้อนผลการประเมินสู่การพัฒนาผู้เรียน

การวัดและประเมินผลจิตอาสาผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการสะท้อนผลการประเมินให้มาก เพราะหัวใจของการประเมินไม่ได้อยู่ที่การตัดสินว่าผู้เรียนคนใดมีจิตอาสาหรือไม่มีจิตอาสา หากแต่อยู่ที่การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในผลการประเมินนั้น แล้วกำหนดทิศทางการพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีจิตอาสาโดยอาศัยกระบวนการสะท้อนผลการประเมินที่เป็นระบบจนทำให้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายในตัวผู้เรียน

ข้อปฏิบัติสำหรับการเตรียมตัวเป็นจิตอาสา

1. รู้จักตัวเอง

1.1 ต้องมีความพร้อมทางใจ เพราะอะไรเราถึงต้องการจะทำงานอาสา ต้องตอบตัวเองให้ได้ และระลึกถึงสิ่งนี้ไว้ในใจเพราะมันเป็นพลังเติมใจให้เรามุ่งมั่นทำงานเพื่อสิ่งนี้

1.2 ความพร้อมทางกาย นอกเหนือจากใจที่มุ่งมั่นแล้ว สุขภาพร่างกายที่พร้อมก็จะมีส่วนสำคัญที่ช่วยให้ทำงานจิตอาสาได้อย่างเต็มที่

1.3 ความสามารถ ท่านมีความสามารถหรือความถนัดทางด้านใดเป็นพิเศษที่พร้อมจะช่วยเหลือสังคม

2. เตรียมตัวและเตรียมใจ

2.1 ควรแต่งกายให้สุภาพและเหมาะสมกับงาน

2.2 ควรวางแผนการเดินทาง และต้องตรงต่อเวลาที่นัดหมาย

2.3 เตรียมค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่นๆที่อาจจะมี

2.4 ทานอาหารให้เรียบร้อย (ไม่ควรคาดหวังว่าจะไปกินที่งาน)

2.5 แจ้งให้คนที่บ้านทราบว่าจะไปไหน ทำอะไร และนัดแนะว่าจะติดต่อกันได้อย่างไร

3. ก่อนลงมือปฏิบัติงาน

3.1 ติดต่อผู้ประสานงานบุคคลในพื้นที่เพื่อทำงานจิตอาสา

3.2 เลือกรงานที่เหมาะสมกับตนเอง และความถนัดที่เรามี

3.3 หากมีข้อสงสัยให้สอบถามกับผู้ประสานงาน

4. พร้อมปฏิบัติงาน

4.1 ประจําจุดต่างๆ ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

4.2 หากปฏิบัติงานแล้วพบปัญหาอุปสรรคให้แจ้งกับผู้ดูแลในจุดนั้นๆ ทันที

4.3 ปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีใจที่เอื้อเฟื้อต่อกัน

4.4 อย่าฝืนทำงานเกินกำลังความสามารถของตนเอง ถ้าทำไม่ไหวให้แจ้งผู้ดูแล

5. หลังจากเสร็จงาน

5.1 ช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดของสถานที่

5.2 ทบทวนในสิ่งที่ตัวเองได้ทำ มีความประทับใจ ความสุขใจใดบ้าง

5.3 หากมีข้อเสนอแนะหรือข้อเสนอแนะโปรดแจ้งกับผู้ประสานงาน

ข้อเตือนใจในการทำงานจิตอาสา

1. พร้อมที่จะเป็นผู้ให้มากกว่าเป็นผู้รับ
2. ไม่แสวงหาผลประโยชน์ใด ๆ แอบแฝง
3. ระมัดระวังที่จะไม่นำสิ่งของหรือเครื่องใช้ของสมาคมมาใช้โดยพลการ
4. จิตอาสาทุกท่านเท่าเทียมกัน ไม่มีสิทธิพิเศษใด ๆ ทั้งสิ้น
5. ให้เกียรติแก่ผู้ร่วมงาน
6. เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้อภัยซึ่งกันและกัน มีเมตตาต่อกัน
7. วางจิตให้แจ่มใสด้วยใจบริการ

การเขียนโครงการจิตอาสาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

การเขียนโครงการจิตอาสาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เป็นส่วนหนึ่งของการทำกิจกรรมจิตอาสา ซึ่งการเขียนโครงการจิตอาสานี้เป็นการเขียนโครงการเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานจิตอาสา เพราะโครงการมีส่วนช่วยให้เกิดการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ และมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานที่ชัดเจน ทำให้สามารถปฏิบัติงานจิตอาสาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของโครงการ

คำว่า “โครงการ” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “project” เป็นแผนงานที่จัดทำขึ้นอย่างรอบคอบและเป็นระบบ พร้อมกับมีแนวทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของแผนงานที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างคุ้มค่า มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดอย่างชัดเจน มีพื้นที่ในการดำเนินงานเพื่อให้บริการและมีบุคลากรหรือหน่วยงานรับผิดชอบ

ลักษณะสำคัญของโครงการ

การเขียนโครงการมีลักษณะการเขียนแตกต่างไปจากการเขียนประเภทอื่น ๆ โครงการที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ต้องมีระบบ (system) โครงการต้องประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องเป็นกระบวนการ ถ้าส่วนใดเปลี่ยนแปลงไปจะเกิดการเปลี่ยนแปลงในส่วนอื่น ๆ ตามไปด้วย
2. ต้องมีวัตถุประสงค์ชัดเจน (clear objective) โครงการต้องกำหนดวัตถุประสงค์สอดคล้องกับความเป็นมาของโครงการ มีความเป็นไปได้ชัดเจน และเป้าหมายของโครงการต้องประกอบด้วยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

3. ต้องเป็นการดำเนินงานในอนาคต (future operation) เนื่องจากการปฏิบัติงานที่ผ่านมา มีข้อบกพร่อง จึงควรแก้ไขและปรับปรุงโครงการจึงเป็นการดำเนินงานเพื่ออนาคต
4. เป็นการทำงานชั่วคราว (temporary task) โครงการเป็นการทำงานเฉพาะกิจเป็นคราว ๆ เพื่อแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาไม่ใช้การทำงานที่เป็นการทำงานประจำ หรืองานปกติ
5. มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน (definitely duration) โครงการต้องกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน โดยกำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาที่สิ้นสุดให้ชัดเจน ถ้าไม่กำหนดเวลาหรือปล่อยให้โครงการดำเนินไปเรื่อย ๆ ย่อมไม่สามารถประเมินผลสำเร็จได้ ซึ่งจะกลายเป็นการดำเนินงานตามปกติ
6. มีลักษณะเป็นงานที่เร่งด่วน (urgently task) โครงการต้องเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสนองนโยบายเร่งด่วนที่ต้องการจะพัฒนางานให้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ หรือเป็นงานใหม่
7. ต้องมีต้นทุนการผลิตต่ำ (low cost) การดำเนินงานตามโครงการต้องมีการใช้ทรัพยากรหรืองบประมาณ โครงการจะมีประสิทธิภาพต่อเมื่อมีการลงทุนน้อย แต่ได้รับประโยชน์สูงสุด
8. เป็นการริเริ่มหรือพัฒนางาน (creativity or developing) โครงการต้องเป็นความคิดริเริ่มที่แปลกใหม่ เพื่อแก้ปัญหาและอุปสรรคและพัฒนางานให้เจริญก้าวหน้า

ส่วนประกอบของโครงการ

การเขียนโครงการจำเป็นต้องเข้าใจส่วนประกอบต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้การเขียนโครงการเป็นไปตามลำดับขั้นตอน มีเหตุผลน่าเชื่อถือ และการเขียนส่วนประกอบของโครงการครบถ้วนช่วยให้การลงมือปฏิบัติตามโครงการเป็นไปโดยราบรื่น รวดเร็ว และสมบูรณ์ ส่วนประกอบของโครงการ จำแนกได้ 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. ส่วนนำ

ส่วนนำ หมายถึง ส่วนที่ให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโครงการนั้น ๆ ส่วนนำของโครงการมุ่งตอบคำถามต่อไปนี้ คือ โครงการนั้นคือโครงการอะไร เกี่ยวข้องกับใคร ใครเป็นผู้เสนอหรือดำเนินโครงการ โครงการนั้นมีความเป็นมา หรือความสำคัญอย่างไร ทำไมจึงจัดโครงการนั้นขึ้นมา และมีวัตถุประสงค์อย่างไร ซึ่งจะเห็นได้ว่าความในส่วนนำนั้น ต้องมีรายละเอียดเพียงพอที่จะให้ผู้อ่านและผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจข้อมูลพื้นฐาน ก่อนจะอ่านรายละเอียดในโครงการต่อไป ส่วนนำของโครงการประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

- 1.1 ชื่อโครงการ
- 1.2 ผู้รับผิดชอบโครงการ
- 1.3 หลักการและเหตุผล
- 1.4 วัตถุประสงค์

การเขียนส่วนนำของโครงการต้องทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจและเห็นความสำคัญของโครงการนั้น พร้อมตัดสินใจว่าเป็นโครงการที่น่าสนใจหรือไม่ หากผู้อ่านเป็นกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่ต้องพิจารณาอนุมัติ หรือให้การสนับสนุนก็อาจจะเกิดแนวคิดว่าจะให้ความช่วยเหลือโครงการนั้นแค่ไหน เพียงใด ก่อนที่จะอ่านรายละเอียดอื่น ๆ ต่อไป ดังนั้น ผู้เขียนโครงการต้องพิถีพิถันในการใช้ภาษาให้ถูกต้องชัดเจน รัดกุม และเหมาะสม โดยชี้แจงเหตุผลสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน

2. ส่วนเนื้อความ

ส่วนเนื้อความ หมายถึง ส่วนที่เป็นสาระสำคัญของโครงการ ได้แก่ วิธีดำเนินการซึ่งกล่าวถึงลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งพื้นที่การปฏิบัติงาน ซึ่งครอบคลุมปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนการดำเนินงานตาม วัน เวลา และสถานที่ ส่วนเนื้อความของโครงการประกอบด้วย หัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 เป้าหมายของโครงการ
- 2.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน
- 2.3 วัน เวลา และสถานที่ในการดำเนินงาน

วิธีดำเนินการจัดเป็นหัวใจสำคัญของโครงการ ผู้เขียนต้องพยายามอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน วิธีดำเนินการควรแยกอธิบายเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจนตามลำดับขั้นตอนการทำงาน อาจทำแผนผังสรุปวิธีดำเนินการตาม วัน เวลา เพื่อความชัดเจนด้วยก็ได้

3. ส่วนขยายความ

ส่วนขยายความ หมายถึง ส่วนประกอบที่ให้รายละเอียดอื่น ๆ เกี่ยวกับโครงการ ได้แก่ ประโยชน์หรือผลที่คาดว่าจะได้รับงบประมาณดำเนินการ หรือแหล่งเงินทุนสนับสนุน ตลอดจนการติดตามและประเมินผล ส่วนขยายเนื้อความของโครงการ ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

- 3.1 งบประมาณที่ใช้
- 3.2 การประเมินโครงการ
- 3.3 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ส่วนขยายความ อาจจะมีเพิ่มเติมผู้เสนอโครงการไว้ในตอนท้ายของโครงการ ในกรณีที่เป็นโครงการที่ต้องเสนอผ่านตามลำดับขั้นตอน และผู้อนุมัติโครงการลงนามในตอนท้ายสุดของโครงการ

โครงสร้างของโครงการจิตอาสาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

การเขียนโครงการจิตอาสาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ผู้จัดทำโครงการจะต้องรู้และเข้าใจ โครงสร้างของโครงการเสียก่อนว่าประกอบไปด้วยส่วนใดบ้าง ซึ่งโดยทั่วไปโครงสร้างของโครงการ ประกอบด้วย

1. ชื่อโครงการ

ส่วนใหญ่มาจากงานที่ต้องการปฏิบัติ โดยจะต้องมีความชัดเจนเหมาะสม เฉพาะเจาะจง กะทัดรัด และสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน

2. หลักการและเหตุผล

เป็นการกล่าวถึงปัญหาและสาเหตุและความจำเป็นที่ต้องมีการจัดทำโครงการ โดยผู้เขียนโครงการ จะต้องพยายามพรรณนาความ โดยหาเหตุผล หลักการ ทฤษฎี แนวทางนโยบายของรัฐบาล นโยบายของกระทรวง กรม ตลอดจนความต้องการในการพัฒนา ทั้งนี้เพื่อแสดงข้อมูลที่มีน้ำหนักน่าเชื่อถือและ ให้ความสำคัญของ สถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลด้วย เพื่อให้ผู้อนุมัติโครงการจะได้ตัดสินใจสนับสนุน โครงการต่อไป

3. วัตถุประสงค์

เป็นการระบุถึงเจตจำนงในการดำเนินงานของโครงการ โดยแสดงให้เห็นถึงผลที่ต้องการจะบรรลุไว้ อย่างกว้าง ๆ มีลักษณะเป็นนามธรรมแต่ชัดเจนและไม่คลุมเครือ โครงการหนึ่ง ๆ อาจมีวัตถุประสงค์มากกว่าหนึ่ง ข้อก็ได้ กล่าวคือ มีวัตถุประสงค์หลัก วัตถุประสงค์รอง และวัตถุประสงค์เฉพาะก็ได้ การเขียนวัตถุประสงค์ที่ดี สามารถเขียนวัตถุประสงค์โดยยึดหลัก SMART คือ 1) Sensible and Specific คือต้องมีความเป็นไปได้และมีความเฉพาะเจาะจงในการดำเนินการโครงการ 2) Measurable คือต้องสามารถวัดและประเมินผลระดับของความสำเร็จได้ 3) Attainable คือต้องระบุถึงการกระทำที่สามารถปฏิบัติได้ มิใช่สิ่งเพ้อฝัน 4) Reasonable and Realistic คือต้องระบุให้มีความเป็นเหตุเป็นผลและสอดคล้องกับความเป็นจริง และ 5) Time คือต้องมีการ กำหนดขอบเขตของเวลาที่จะกระทำให้สำเร็จได้อย่างชัดเจน

นอกจากนั้นการเขียนวัตถุประสงค์ยังต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ ประกอบด้วย

1. ใช้คำกริยาที่แสดงถึงความตั้งใจจริง เช่น เพื่อเพิ่ม... เพื่อลด... เพื่อส่งเสริม... เพื่อปรับปรุง... เพื่อขยาย... เพื่อรณรงค์... เพื่อเผยแพร่... เป็นต้น

2. ระบุผลผลิต (output) หรือระบุผลลัพธ์ (outcome) ที่ต้องการให้เกิดขึ้นเพียงประการเดียว ในวัตถุประสงค์หนึ่งข้อ ถ้าเขียนวัตถุประสงค์ไว้หลายข้อ ข้อใดทำไม่สำเร็จเราสามารถประเมินผลได้ ซึ่งอาจกำหนด เป็น วัตถุประสงค์หลัก 1 ข้อ และวัตถุประสงค์รอง 1 - 2 ข้อ โดยมีเงื่อนไขว่า

2.1 ถ้าบรรลุวัตถุประสงค์หลัก แต่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์รอง ควรทำต่อไป

2.2 ถ้าบรรลุวัตถุประสงค์รอง แต่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์หลัก อาจยุติโครงการ

3. กำหนดเกณฑ์มาตรฐานของความสำเร็จที่วัดได้ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
4. กำหนดช่วงเวลา พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมาย

4. เป้าหมาย

เป้าหมาย หมายถึง ระบุถึงผลลัพธ์สุดท้ายที่คาดว่าจะได้จากการดำเนินโครงการ โดยจะระบุทั้งผลที่เป็นเชิงปริมาณและผลเชิงคุณภาพ เป้าหมายจึงคล้ายกับวัตถุประสงค์ แต่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงมากกว่า มีการระบุสิ่งที่ต้องการทำได้ชัดเจนและระบุเวลาที่ต้องการจะบรรลุ

5. วิธีการดำเนินงาน

เป็นการให้รายละเอียดในการปฏิบัติ โดยปกติจะแยกเป็นกิจกรรมย่อย ๆ หลายกิจกรรม แต่เป็นกิจกรรมเด่น ๆ ซึ่งจะแสดงให้เห็นความเด่นชัดตั้งแต่กิจกรรมเริ่มต้นจนถึงกิจกรรม สุดท้ายว่ามีกิจกรรมใดที่ต้องทำบ้าง ถ้าเป็นโครงการที่ไม่ซับซ้อนมากนักก็มักจะนิยมใช้แผนภูมิแกนต์ (gantt chart) หรือแผนภูมิแท่ง (bar chart)

6. ผู้รับผิดชอบโครงการ

เป็นการระบุว่าใครหรือหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบและมีขอบเขตความรับผิดชอบอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อว่ามีปัญหาจะได้ติดต่อประสานงานได้ง่าย

7. งบประมาณ

เป็นการระบุค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินกิจกรรมชั้นต่าง ๆ โดยทั่วไปจะแจกแจงเป็นหมวดย่อย ๆ เช่น หมวดค่าวัสดุ หมวดค่าใช้สอย หมวดค่าตอบแทน หมวดค่าครุภัณฑ์ ซึ่งการแจกแจงงบประมาณจะมีประโยชน์ในการตรวจสอบความเป็นไปได้ และตรวจสอบความเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ นอกจากนั้นควรระบุแหล่งที่มาของงบประมาณด้วยว่าเป็นงบประมาณแผ่นดิน งบช่วยเหลือจากประเทศต่างประเทศ เงินกู้ หรืองบบริจาค เป็นต้น

8. สถานที่ดำเนินการ

เป็นการระบุสถานที่ตั้งของโครงการหรือระบุว่ากิจกรรมนั้นจะทำ ณ สถานที่แห่งใด เพื่อสะดวกต่อการจัดเตรียมสถานที่ให้พร้อมก่อนที่จะทำกิจกรรมนั้น ๆ

9. ระยะเวลาในการดำเนินการ

เป็นการระบุระยะเวลาเริ่มต้นโครงการและระยะเวลาสิ้นสุดโครงการโดยจะต้องระบุวัน เดือน ปี เช่นเดียวกับการแสดงแผนภูมิแกนต์ (gantt Chart)

10. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นการระบุถึงผลที่คาดว่าจะได้รับจากการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย ผลทางตรงและผลทางอ้อม นอกจากนี้ ต้องระบุด้วยว่าใครจะได้รับประโยชน์จากโครงการบ้าง ได้รับประโยชน์อย่างไร ระบุทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

11. การประเมินผลโครงการ

เป็นการแสดงรายละเอียดว่าจะมีวิธีการควบคุมติดตามและประเมินผลโครงการอย่างไร ใช้เครื่องมืออะไรในการประเมินผล ระยะเวลาในการประเมินผล และใครเป็นผู้ประเมินผล เป็นต้น ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของโครงการคืออะไร การประเมินผลโครงการ ประกอบด้วย ประเมินผลโครงการ ระยะเวลาประเมินผลโครงการ และผู้ประเมินผลโครงการ

การใช้ถ้อยคำ สำนวนในการเขียนโครงการ

ผู้เขียนโครงการต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษาเป็นอย่างดี เพราะโครงการจะบรรลุเป้าหมาย หรือประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับการใช้ถ้อยคำภาษาเป็นสำคัญ ถ้าใช้ถ้อยคำภาษาถูกต้อง ชัดเจน สละสลวย ย่อมสื่อความหมายได้ง่ายและรวดเร็ว ดังนั้น ผู้เขียนโครงการจึงต้องรู้จักเลือกใช้ถ้อยคำที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ใช้ภาษาให้ถูกต้อง คือ ใช้ให้ถูกต้องตรงตามความหมายและเขียนให้ถูกต้องตามอักขรวิธี ทั้งตัวพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด และการันต์
2. ให้ภาษาให้กะทัดรัด คือ ใช้ถ้อยคำกระชับ รัดกุม ไม่เยิ่นเย้อ ยืดยาว ประหยัดถ้อยคำ แต่ต้องได้ใจความสมบูรณ์
3. ให้ภาษาให้ชัดเจน คือ ใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงไปตรงมา หรือตรงตามตัวทำให้ผู้รับสารเข้าใจทันที ไม่ใช่ถ้อยคำคลุมเครือหรือกำกวม
4. ใช้ภาษาให้เหมาะสม คือ ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับเนื้อความ หรือเหมาะสมกับกาลเทศะ
5. ใช้ภาษาให้สุภาพ คือ ใช้ภาษาเขียน เป็นภาษาที่มีแบบแผน ไม่ใช่ภาษาพูดในการเขียนโครงการ

แบบฟอร์มการเขียนโครงการจิตอาสาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

1. ชื่อโครงการ

2. หลักการและเหตุผล

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. วัตถุประสงค์

1.
2.
3.

4. เป้าหมาย

เป้าหมายเชิงปริมาณ

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

5. วิธีการดำเนินงาน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. ผู้รับผิดชอบโครงการ

.....

.....

.....

7. งบประมาณ (มีรายละเอียดงบประมาณประกอบ)

หมวดรายจ่าย	รายการ/รายละเอียดค่าใช้จ่าย	จำนวนเงิน
ค่าตอบแทน		
ค่าใช้สอย		
ค่าวัสดุ		
	รวมทั้งสิ้น	

8. สถานที่ดำเนินการ

.....

.....

.....

9. ระยะเวลาในการดำเนินการ

.....

.....

.....

10. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

.....

.....

.....

.....

.....

11. การประเมินผลโครงการ

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างโครงการจิตอาสาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ตัวอย่างโครงการที่ 1

ชื่อโครงการ โครงการจิตอาสา พัฒนาร่วมบุญ

หลักการและเหตุผล

วัดเป็นสถานที่ที่สำคัญของชาวพุทธ วัดเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชนเป็นศูนย์รวมของคนในชุมชนที่จะได้พบปะกันมาทำบุญสร้างกุศลร่วมกัน สร้างวัฒนธรรมอันดีงามถือเป็นจุดเด่นของคนไทย แสดงถึงวัฒนธรรมวิถีการดำเนินชีวิต ปัญหาที่พบมากในปัจจุบันคือคนที่มาวัดไม่ดูแลรักษาความสะอาดส่งผลให้เกิดความสกปรก บุคลากรในการทำมาสะอาดน้อยกว่าที่ควร วัดเป็นเหมือนที่พึ่งต่างๆเมื่อเกิดอะไรขึ้นก็จะนึกถึงวัดเป็นอันดับแรก คนที่เข้าไปใช้มีมากแต่ไม่มีบุคลากรที่ทำความสะอาดเพียงพอ รวมทั้งวัดยังเป็นศูนย์รวมของสัตว์ต่างๆมากมายก่อให้เกิดเชื้อโรค สิ่งสกปรก ตามพื้นที่ต่าง ๆ ภายในวัด ทำความสะอาดไม่ไหว ผู้คนที่เข้าไปใช้ก็ยังขาดจิตสำนึกไม่ช่วยกันรักษาความสะอาดจึงทำให้ภาระของบุคลากรและพระสงฆ์ต้องทำความสะอาดหนักขึ้น ห้องน้ำในวัดก็เกิดความสกปรกซึ่งเกิดจากสิ่งปฏิกูล สิ่งอำนวยความสะดวกไม่ค่อยดีเท่าที่ควร เช่น ห้องน้ำมีกลิ่นเหม็นสกปรก ห้องน้ำบางห้องไม่มีขันตักน้ำ ไม่มีแปรงขัดห้องน้ำ น้ำยาล้างห้องน้ำขาดแคลน โปสท์หรือพื้นที่บริเวณรอบๆกุฏิพระสงฆ์ก็มีใบไม้และขยะอยู่บ้างบางบริเวณ

คณะผู้จัดทำจึงเล็งเห็นถึงปัญหาเหล่านี้และต้องการที่จะแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นเพื่อให้คนที่มาทำบุญทำกุศลที่วัดได้มีจิตใจที่ดีในการมาทำบุญที่วัดเพื่อทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและศาสนสถานให้คงอยู่กับพวกเราที่เป็นลูกหลานชาวพุทธสืบต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เสริมสร้างความรู้คุณธรรมจริยธรรมและปฏิบัติตนตามหลักพระพุทธศาสนาได้
2. เพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา รวมไปถึงสร้างความสัมพันธ์ด้านครอบครัวและสังคม ซึ่งเป็นการขัดเกลาทางจิตใจให้กับสมาชิก และผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้รู้คุณค่า ของการแบ่งปัน และการช่วยเหลือผู้อื่น
3. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีจิตสาธารณะ และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
4. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีจิตอาสาได้แบ่งปันความรู้ความสามารถด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมให้กับสังคม และส่งเสริมให้ผู้มีจิตอาสาได้ใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ที่มีอยู่ และเกิดประโยชน์ต่อสังคมมากที่สุด

เป้าหมาย

เป้าหมายเชิงปริมาณ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 8 คน

เป้าหมายเชิงคุณภาพ พื้นที่ศาลาวัด อุโบสถ ห้องสุขา และบริเวณรอบ ๆ วัดใหม่ปิ่นเกลียวมีความสะอาดมากขึ้น

วิธีการดำเนินงาน

วัน/เดือน/ปี	รายการปฏิบัติ
22 พฤศจิกายน พ.ศ.2560	ประชุมปรึกษาและหาข้อสรุปเพื่อทำโครงการ
30 พฤศจิกายน พ.ศ.2560	ร่างโครงการ และวางแผนงาน
8-19 ธันวาคม พ.ศ.2560	สำรวจสถานที่และหางบประมาณในการทำโครงการ
22 ธันวาคม พ.ศ.2560	ลงมือปฏิบัติตามโครงการ ประเมินผลและสรุปผล

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. นายวรพล พลกฤตถนอม	ประธานโครงการ
2. นายวีรพงษ์ ทองพิกุล	รองประธานโครงการ
3. นางสาวพัสดราภรณ์ ชาวเมืองทอง	เลขานุการ
4. นางสาวนุศรา นามปราศัย	ประชาสัมพันธ์
5. นายบวรศักดิ์ จิรธนานันท์	เหรียญก
6. นางสาวกุลสุภัค วันดี	กรรมการ

7. นายภาคภูมิ ผ่องยิ่ง กรรมการ
 8. นายธรรมเชษฐ ศรีบุญเรือง กรรมการ

อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ

อาจารย์ธงชัย ศรีเมือง ประธานสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน

งบประมาณ

หมวดรายจ่าย	รายการ/รายละเอียดค่าใช้จ่าย	จำนวนเงิน
ค่าตอบแทน	-	-
ค่าใช้จ่าย	- ค่าพาหนะเดินทาง	600
	- อาหารว่าง อาทิ เช่น ขนมปัง น้ำดื่ม ฯลฯ	500
ค่าวัสดุ	- ค่าวัสดุอุปกรณ์ เช่น น้ำยาล้างห้องน้ำ ไม้กวาด ฯลฯ	2,000
	รวมทั้งสิ้น	3,100

สถานที่ดำเนินการ

วัดใหม่ปิ่นเกลียว ตำบลนครปฐม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ระยะเวลาในการดำเนินการ

วันพฤหัสบดีที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2560 เวลา 07.00 – 18.00 น.

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้คุณธรรมจริยธรรมและปฏิบัติตนตามหลักพระพุทธศาสนาได้
2. ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รู้คุณค่าของการแบ่งปันและการช่วยเหลือผู้อื่น
3. ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีจิตอาสาและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการรักษาพุทธศาสนสถานร่วมกัน
4. ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ความสามารถได้เข้าร่วมกิจกรรมกับสังคม มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ได้ประโยชน์ต่อสังคมมากที่สุด และส่งเสริมให้ผู้อื่นมีจิตอาสาต่อไป

การประเมินผลโครงการ

การประเมินผลโดยใช้แบบสำรวจความพึงพอใจในการร่วมทำกิจกรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

กำหนดการโครงการ

โครงการจิตอาสา พัฒนาร่วมบุญ

วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ.2560 เวลา 07.00-18.00 น.

ณ วัดใหม่ปิ่นเกลียว ตำบลนครปฐม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ.2560

7.00 น.	นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พบกันที่วัดใหม่ปิ่นเกลียว ตำบลนครปฐม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
07.30 - 12.00 น.	เริ่มกิจกรรม โครงการจิตอาสา พัฒนาร่วมบุญ โดยมีกิจกรรมทั้งหมด ดังต่อไปนี้
เช็ดกระจก ทำความสะอาดห้องน้ำ กวาดพื้นศาลาวัด อุโบสถ เก็บขยะ ทาสีกำแพงวัด
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 18.00 น.	ดำเนินกิจกรรมต่อจากช่วงเช้า และถวายปัจจัย อุปกรณ์ทำความสะอาดให้กับวัดใหม่ปิ่นเกลียว

แบบประเมินความพึงพอใจ

โครงการจิตอาสา พัฒนาร่วมบุญ

วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ.2560 เวลา 07.00-18.00 น.

ณ วัดใหม่ปิ่นเกลียว ตำบลนครปฐม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

เพศ ชาย หญิง

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อโครงการ

หัวข้อการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สถานที่ในการทำกิจกรรมเหมาะสม					
2. ระยะเวลาในการทำกิจกรรมเหมาะสม					
3. การเดินทางเหมาะสม					
4. ความสะอาดหลังจากทำกิจกรรม					
5. วัสดุอุปกรณ์เหมาะสม					
6. โครงการนี้เหมาะสมที่จะดำเนินการต่อ					
7. ได้รับความรู้จากกิจกรรมนี้					
8. โครงการฯ สร้างสรรค์จิตสำนึกพลเมือง					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ตัวอย่างโครงการที่ 2

ชื่อโครงการ โครงการอ่านและบันทึกหนังสือเสียง ให้แก่คนตาบอด ณ มูลนิธิพระมหาไถ่ จังหวัดชลบุรี

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เช่น เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร เศรษฐกิจ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มากมายที่เข้ามาในทุกวัน แต่ในอีกมุมหนึ่งของสังคมนั้นยังมีผู้คนจำนวนมากที่ไม่ได้รับโอกาสเทียมเท่าหรือถูกเอาเปรียบจากสังคมมาเป็นเวลานาน พวกเขาเหล่านั้นถูกเรียกว่า “ผู้พิการ”

ผู้พิการในสังคมไทยมีอยู่สูงถึงเกือบร้อยละ 20 ของประชากรในประเทศ ในปัจจุบันสังคมเรานั้นได้มีโครงการและมูลนิธิต่างๆที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของผู้พิการอย่างต่อเนื่อง แต่ถึงอย่างไรก็ดีสิ่งที่จำเป็นและเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอยู่ได้ก็คือ “การศึกษา” การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาศักยภาพทางด้านสติปัญญาของเราทุกคน หากแต่อาจคงเป็นปัญหาอย่างมากสำหรับผู้พิการ โดยเฉพาะผู้พิการทางสายตา เพราะไม่อาจมองเห็นหรือรับรู้สิ่งต่างๆได้เป็นรูปธรรมเช่นผู้อื่น

ดังนั้น จึงจัดโครงการอ่านและบันทึกหนังสือเสียง ให้แก่คนตาบอด เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้พิการทางสายตาได้มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองมากขึ้น เพราะเป้าหมายของแต่ละคนอาจแตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จในชีวิตการทำงาน มีธุรกิจเป็นของตัวเอง หรือมีครอบครัวที่อบอุ่น แต่อย่าลืมเพิ่ม “การทำความดี” ให้เป็นอีกหนึ่งเป้าหมายที่สามารถทำให้สำเร็จได้ในทุก ๆ วัน แค่อะไรเล็กๆ น้อย ๆ อย่างการอ่านหนังสือเสียงให้ผู้พิการทางสายตา ก็เป็นการทำความดีที่ช่วยเพิ่มความสุขในสังคมได้เช่นกัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำหนังสือเสียงให้กับผู้พิการทางสายตา
2. เพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้พิการสายตา

เป้าหมาย

เป้าหมายเชิงปริมาณ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 8 คน

เป้าหมายเชิงคุณภาพ ผู้เข้าร่วมโครงการให้ความร่วมมือตลอดการดำเนินโครงการและผู้พิการได้รับหนังสือที่สมบูรณ์และสามารถใช้ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้

วิธีการดำเนินงาน

วัน/เดือน/ปี	รายการปฏิบัติ
3 พฤษภาคม พ.ศ. 2560	ประชุมปรึกษาและหาข้อสรุปเพื่อทำโครงการ
4 พฤษภาคม พ.ศ. 2560	ประชุมงานและวางแผนการ และกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ
5 พฤษภาคม พ.ศ. 2560	ติดต่อประสานงานไปยังมูลนิธิ
6 - 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2560	จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และติดต่อยานพาหนะสำหรับเดินทาง
9 พฤษภาคม พ.ศ. 2560	ลงมือปฏิบัติตามโครงการ ประเมินผลและสรุปผล

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. นายสุภกิต แฝงสวรรค์	ประธานโครงการ
2. นางสาวปวีณา ฐูปูชา	รองประธานโครงการ
3. นางสาวพัชรี สุวรรณวิชกร	เลขานุการ
4. นางสาวพิมพ์ภา เชียงฉิน	ประชาสัมพันธ์
5. นางสาววชิรญาณ์ เคลือบสำริด	เหรัญญิก
6. นายอเนก เงามาม	กรรมการ
7. นางสาวอัมพร กิจการจรัส	กรรมการ
8. นายภูวเดช คำสีบัว	กรรมการ

อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ

อาจารย์ธงชัย ศรีเมือง ประธานสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน

งบประมาณ

หมวดรายจ่าย	รายการ/รายละเอียดค่าใช้จ่าย	จำนวนเงิน
ค่าตอบแทน	-	-
ค่าใช้จ่าย	- ค่าพาหนะเดินทาง	2,000
	- ค่าอาหาร 1 มื้อ x 8 คน x 40 บาท	320
ค่าวัสดุ	- ค่าอุปกรณ์ในการจัดทำสื่อ	1,500
	- ค่าหนังสือเรียนอ่านนอกเวลา	1,000
รวมทั้งสิ้น		4,820

สถานที่ดำเนินการ

มูลนิธิพระมหาไถ่ เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

ระยะเวลาในการดำเนินการ

วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 เวลา 09.00 – 16.00 น.

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำหนังสือเสียงที่สมบูรณ์และเป็นประโยชน์ในทางการศึกษาของผู้พิการทางสายตา
2. ผู้พิการทางสายตามีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น

การประเมินผลโครงการ

แบบสอบถาม

ตรวจสอบระดับความพึงพอใจและผลที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ประจำมูลนิธิ

กำหนดการโครงการ

โครงการอ่านและบันทึกหนังสือเสียง ให้แก่คนตาบอด ณ มูลนิธิพระมหาไถ่ จังหวัดชลบุรี

วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 เวลา 09.00 – 16.00 น.

มูลนิธิพระมหาไถ่ เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2560

06.00 น.	ออกเดินทางจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
08.30 น.	เดินทางถึงมูลนิธิพระมหาไถ่ เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี
08.30 - 09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 – 12.00 น.	ทำกิจกรรม
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 16.00 น.	ทำกิจกรรม
19.00 น.	เดินทางถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

แบบประเมินความพึงพอใจ

โครงการอ่านและบันทึกหนังสือเสียง ให้แก่คนตาบอด ณ มูลนิธิพระมหาไถ่ จังหวัดชลบุรี

วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 เวลา 09.00 – 16.00 น.

มูลนิธิพระมหาไถ่ เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

เพศ ชาย หญิง

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อโครงการ

หัวข้อการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สถานที่ในการทำกิจกรรมเหมาะสม					
2. ระยะเวลาในการทำกิจกรรมเหมาะสม					
3. ความเหมาะสมของกิจกรรม					
4. วัสดุอุปกรณ์เหมาะสม					
5. ความพร้อมของผู้จัดทำโครงการ					
6. ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ					
7. โครงการ ฯ สร้างสรรค์จิตสำนึกพลเมือง					
8. โครงการนี้เหมาะสมที่จะดำเนินการต่อ					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง

- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2542). การประเมินผลโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และสุริยา วีรวงศ์. (2543). คู่มือการประเมินผลโครงการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). จิตอาสา : สารานุกรมวิชาชีพครู เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. หน้า 233 - 237.
- สมพิศ สุขแสน. (2542). นโยบายสาธารณะและการวางแผน. อยุธยา : สถาบันราชภัฏอยุธยา.
- สุวิมล ติรภานันท์. (2543). การประเมินโครงการ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
<http://www.ybat.org/v5/backoffice/mydownload/Volunteer.pdf>. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2559.
- http://hq.prd.go.th/plan/ewt_dl_link.php?nid=1954. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2559.
- <https://sites.google.com/site/prachidtinabutr/akegapong49-1>. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2559.
- <http://jitaresapattana.blogspot.com/2011/12/blog-post.html>. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2559.

คำถามท้ายบทที่ 4

1. จงอธิบายกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตอาสา
2. หลักการจัดกิจกรรมจิตอาสา ประกอบด้วยอะไรบ้าง
3. แนวทางการสร้างจิตอาสา ประกอบด้วยอะไรบ้าง
4. การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ หรือโครงการจิตอาสา ประกอบด้วยการทำงานตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่อะไรบ้าง
5. ข้อปฏิบัติสำหรับการเตรียมตัวเป็นจิตอาสา มีอะไรบ้าง
6. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ควรมีลักษณะอย่างไร
7. จงอธิบายความหมายของโครงการ
8. โครงการที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร
9. โครงสร้างของโครงการจิตอาสาประกอบด้วยอะไรบ้าง
10. ให้นักศึกษาฝึกเขียนโครงการจิตอาสาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น คนละ 1 โครงการ